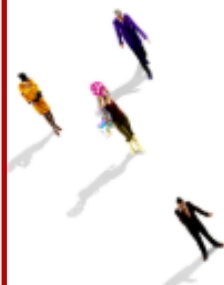




's-Hertogenbosch

Senioren zelf aan zet, praat vandaag over morgen

WELKOM



'SAMEN STERK'

Agenda gemeente aan het woord



- **Welkom**
- **Wethouder Pieter Paul Slikker**
- **Wethouder Marianne van der Sloot**
- **Pauze**
- **Zorgzame straten en buurten, Fleur Klemann**
- **Campagne Senioren zelf aan zet - samenvatting bijeenkomst 1, 2 en 3**
- **Hoe nu verder, het vervolg**
- **Afsluiting Senioren 's-Hertogenbosch stad**

Pieter Paul Slikker

Wethouder Wonen, Zorg en Bestuurlijke Vernieuwing

**FIJN OUD WORDEN
HOE GAAN WE HIER
SAMEN VOOR ZORGEN?**

De thuiszorg voor ouderen kraakt en de grootste golf komt nog

21.000

**Bossche senioren
Knarrenhof**

doen is geen optie'

Ouderenzorg in toekomst onbetaalbaar de ingrepen onvermijdelijk

13 16:00 • Aangepast 3 juli 2023 17:06

Mijn huis

NIEUWS | gisteren

BDO: Ouderenzorg is zinkend schip

🕒 Leestijd van ongeveer 3 minuten

Volgens accountantskantoor BDO dreigt een financieel onhoudbare situatie voor de ouderen zorg. De kosten stijgen en de inkomsten staan onder druk. Kwaliteitsverlies van de op de loer.

Verwaarlozing? Krapte op de arbeidsmarkt

Verwaarlozing van ouderen is krapte op de arbeid zegt minister Verwaarlozing

in vijf gemeenten nemen andere organisaties dienst over

BrabantZorg stopt met huishoudhulp

vast: 'Als we niks doen, zijn we de sjaak'



Aanjaagteam
Wonen Welzijn Zorg voor Ouderen



Een (t)huis voor senioren in Brabant!
BRABANTS NETWERK WONEN-ZORG-WELZIJN

Actieagenda voor innovatieve samenwerking en aanvullende versnellingsacties op de opgaven 'wonen-zorg-welzijn voor senioren'.



Alexanderven en Wijk 't Ven:
zelfstandig wonen met zorg
in de buurt



T-Huiz: Zorg en techniek



Zuiderschans: anders
samenleven

Al veel goede voorbeelden in onze gemeente 's-Hertogenbosch!



Sociale benadering dementie



Oosterburen: samen
leven, samen zorgen



Zilverpoort: zorg dichtbij
dementie

...maar ook uitdagingen

Groei

 In 2020 is **18%** van onze inwoners 65 jaar of ouder. In 2040 is **24%** 65 jaar of ouder.

Dit is bijna
1 op de 4!



Zorgkosten €

Doorgaan op de **huidige manier** betekent in 2040:



Hogere kosten
voor de
ouderenzorg

+100%



Veel meer mensen
nodig in de
ouderenzorg

+76%



Minder toegang
tot zorg en
ondersteuning

**langere
wachlijsten**

bron: IBO onderzoek 'Niets doen is geen optie'

Bouwopgave

Mensen die zorg nodig hebben wonen **langer zelfstandig**. Dat betekent dat er in onze gemeente **meer passende woningen** nodig zijn.

De opgave vanuit rijksbeleid is om voor 2030 de volgende aantallen aan woningen toe te voegen:

+390
zorggeschikte
woningen

+725
geclusterde
woningen

+1.870
nultredenwoningen
(gelijkvloers)



Dementie

Aantal mensen met dementie **neemt fors toe** en **verdubbelt** bijna de komende 20 jaar.

2.300
in 2020

4.200
in 2040

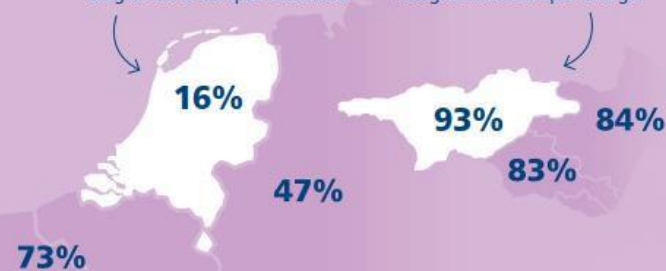


Mantelzorgbereidheid

Hoeveel % van de inwoners vindt het hun **plicht** om te zorgen voor hun **zieke** ouder?

Laagste score Europa: Nederland

Hoogste score Europa: Georgië



Het eerste Bossche burgerberaad

- 120 inwoners hebben zich verdiept in het vraagstuk 'Fijn oud worden, hoe gaan we hier samen voor zorgen'
- Gewogen loting: dwarsdoorsnede van de gemeente
- Resultaat: inwonersrapport met 34 aanbevelingen





De woonzorgvisie

- *“Samen fijn oud worden in 's-Hertogenbosch, dat is wat wij willen. In een zorgzame gemeenschap, die het tekort aan handen in de zorg niet alleen opvangt met slimmer organiseren, minder bureaucratie en meer technologie – maar ook met meer zorgzaamheid voor elkaar.”*

9 principes voor fijn oud worden



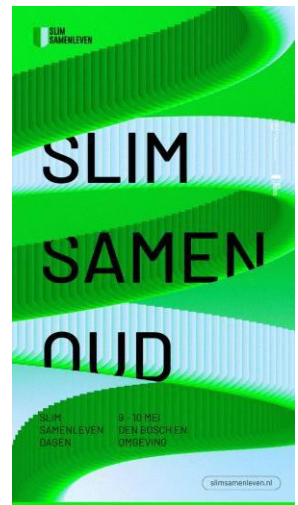
Onze principes voor fijn oud worden in gemeente 's-Hertogenbosch

- 1: **We zien ouder worden niet als probleem, maar als verrijking voor ons allemaal.**
Omdat we langer de kennis, levenslust, ervaring, liefde en inzet van velen mogen genieten;
- 2: **We geloven in de beweging van ik naar wij,** van individuele zelfredzaamheid met behulp van zorg en welzijn, naar sociale samenredzaamheid met steun van elkaar en alle betrokken partners;
- 3: **We staan pal voor liefdevolle zorg voor hen die het niet zelf redden,** zodat ook mensen zonder sterk netwerk en met een grotere zorgvraag fijn oud worden in de gemeente 's-Hertogenbosch;
- 4: **We, inwoners, maatschappelijke initiatieven en professionele organisaties werken samen in de wijk,** een samenwerking die per wijk of buurt anders kan en mag zijn omdat we bouwen op gemeenschappen, want dichtbij is de band het sterkst;
- 5: **We hebben oog voor de kracht van verscheidenheid** en brengen mensen bij elkaar, want onze samenleving kent veel verschillende culturen die ons leven kunnen verrijken;
- 6: **We wonen langer thuis in onze buurt met voldoende steun** van maatschappelijk en professioneel initiatief, technologie en/of in een passende woning elders in de buurt waar nodig, passend bij ieders eigen behoefte;
- 7: **We bouwen nieuwe woningen die geschikt zijn om oud te worden** - vaker geclusterd, zonder drempels en trappen. Woningen die zorgverleners helpen om thuis hulp en ondersteuning te bieden, met meer ruimte om gemeenschappelijk te wonen voor jong en oud, arm en rijk;
- 8: **We werken aan een gezonde leefomgeving die ontmoeten, bewegen en gezond leven stimuleert,** dat zijn immers dé dingen die bijdragen aan gezond en gelukkig oud worden;
- 9: **We zorgen goed voor de mensen die voor ons zorgen,** met werkgevers en het onderwijs maken we 's-Hertogenbosch een prachtige plek om te werken, samen met inwoners en maatschappelijke initiatieven, in krachtige wijken, niet gehinderd door bureaucratie.

Uitvoeringsagenda met acties

Met onder andere;

- Meer mogelijkheden voor collectief en gemeenschappelijk wonen
- Mantelzorg wonen én pré mantelzorg wonen
- Sociale ontmoetingsplekken realiseren
- Gezonde, toegankelijke en veilige buitenruimte
- Digitalisering en technologische innovaties toepassen
- Bewustwording en stimuleren van 'zorgen voor elkaar'





Vragen?

Van gemeente naar gemeenschappen

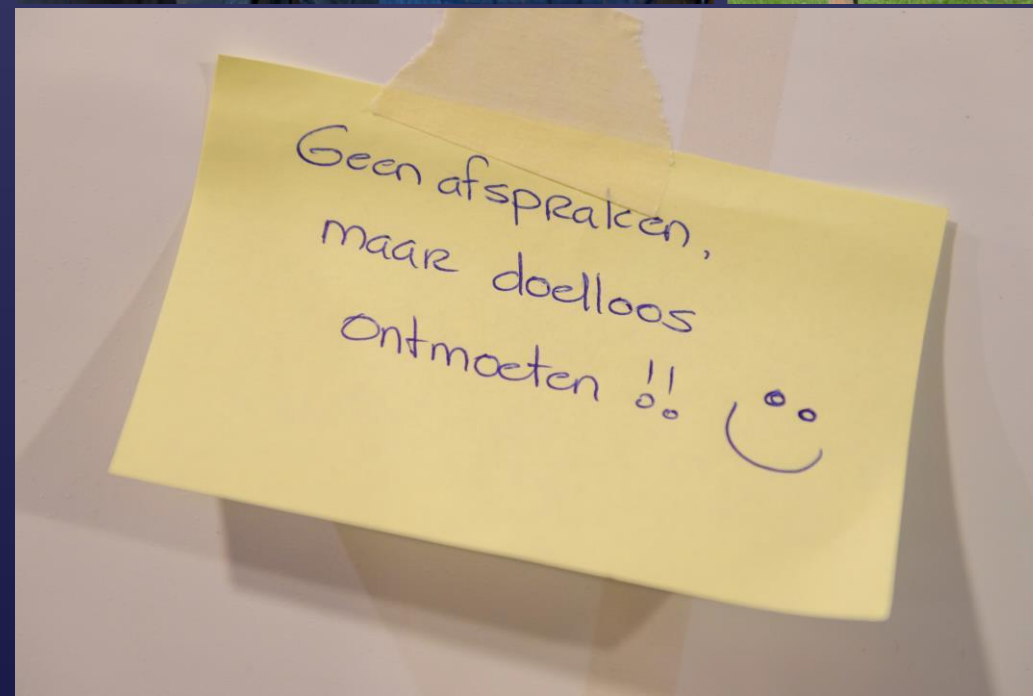
Het programma sociale structuur
's-Hertogenbosch

- de beweging #vaniknaarwij -



*"Gras groeit niet door aan sprietten te trekken,
wel door de wortels te voeden"*

Slagkracht inwoners vergroten
aansluiten aansluiten aansluiten
Ontmoeten, in de buurt en events
Meedenkende professionals
Zichtbaarheid



Van koers wijzigen

De Omkering

Bestuursacademie Nederland



Kansen stimuleren in en vanuit Buurten

- Buurtbox
- Bewonerscirkels
- Buurtkamers en andere ontmoetingsplekken
- Buurtmakers, coalitie van inwonersinitiatieven
- Buurtbazaar, huis van de wijk
- Buurtmoestuinen & Buurtklusdiensten
- Buurtverbinders

Buurtbox
Gastvrij gebaar
voor nieuwe
Bosschenaren



Buurtkamer/huiskamer: buurtbewoners nemen het initiatief



Pauze



Zorgzame straten en buurten

28 augustus 2025



Programma

- Korte kennismaking
- Intro: Wat als alles uitvalt?
- Wat zijn bewonerscirkels
- Bouwen van een bewonerscirkel
- Reflectie en afsluiting

Kennismaking





Wie zou je bellen?

Van wie verwacht je iets?

Wie help je zélf?

Kleine cirkels, grote bewegingen

Maatschappelijke vraagstukken

Barrières van gemeenschapskracht

Vrijwillige inzet neemt af

Kleine cirkels, grote bewegingen

Wat zijn bewonerscirkels

- Kleine netwerken van burens, buurtgenoten
- Niet zwaar, niet formeel: *licht, levendig en lokaal*
- Voor en door bewoners zelf

Waarom werken ze?

- Ze herstellen nabijheid en herkenning.
- Ze sluiten aan bij het gewone leven: soep brengen, post halen, even bellen.
- Ze zetten ontmoeting centraal, niet de zorgvraag.
- Ze vragen geen zware organisatie.

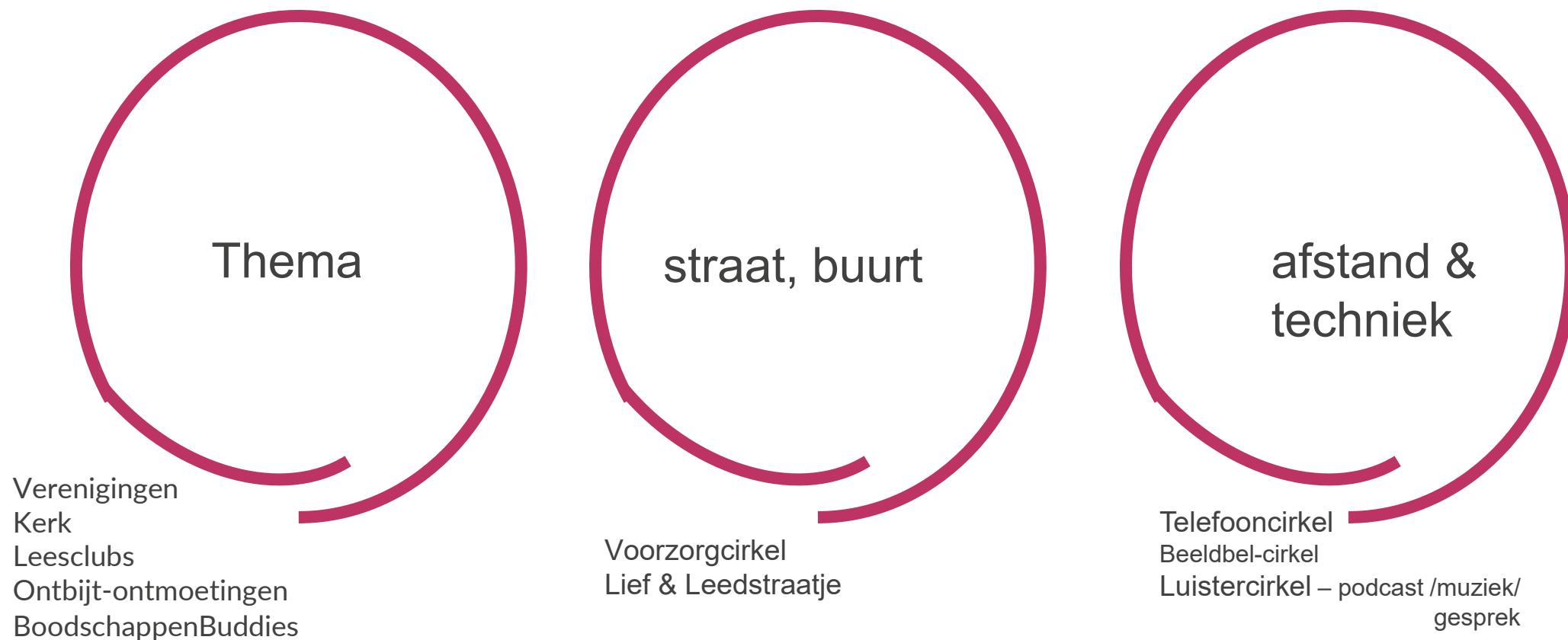
Wat zijn ze níét

- Géén vervanging voor zorg
- Geen extra belasting: eerder *samen verlichten*

Bewonerscirkels als alledaags omkijken



Bewonerscirkels als alledaags omkijken



Uitgelicht: Lief en Leedstraat



Uitgelicht: Lief en Leedstraat



Bouwen van een Lief en Leedstraat



Hoe begin je een Lief en Leedstraat

- Begin klein: 1 straat, hofje, gang
- Zoek een mede-gangmaker
- Maak in de straat bekend dat jullie een Lief en Leedstraat zijn
- Vraag straatgenoten met jullie mee te denken: is een buurvrouw binnenkort jarig? Kan iemand een boodschap meenemen voor de meneer op de hoek van de straat?
- Zet ontmoeting centraal, niet de organisatie
"Zeg niet: 'we gaan zorgen'. Zeg: 'Zullen we een soepje delen?'"



Wat heb je niet nodig:

- Nieuwe structuur
- Projectplannen



Wat wél werkt:

- Tijd
- Aandacht
- Creativiteit
- Ruimte geven
- Waardering



Voorproefje:
Actie BuurBloemetje
50 huizen,
31 buren kwamen op de koffie,
21 bloemetjes werden uitgedeeld.



Eerste stappen zetten

- Kaartje in de bus
- Bordje eten naar de buurvrouw
- Buurtborrel organiseren
- Rond de tafel met betrokken bewoners
- Heg snoeien? Vraag of je die van de burens ook mee kan nemen
- En heel simpel: gedag zeggen!

De rol van Farent

- Meedenken
- Lief en Leedpotje financieren
- Materialen aanleveren
- Ondersteunen als er meer nodig is
- Informatiebijeenkomsten organiseren
- Gangmakers met elkaar in contact brengen
- Volgende stappen ondersteunen, bijvoorbeeld een voorzorgcirkel.

Reflectie & afsluiting

- . Wat neemt u mee vandaag?
- . Wat kan u straks als u
thuiskomt al doen om bij te
dragen aan een zorgzame
straat?

**Wil je doorpraten, een cirkel opzetten,
gangmaker worden of goede
voorbeelden laten zien, graag!**

Fleur Klemann

Voordebuurt@farent.nl

06-50459340

www.farent.nl/liefenleed





Farent

sociaal werk

www.seniorenzelfaanzet.nl



'SAMEN STERK'



Campagne Senioren zelf aan zet



4 Lokale bijeenkomsten

Mogelijk gemaakt door ministerie Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Bijeenkomst 1, Bewustwording

Bijeenkomst 2, Wonen - verdieping samen met lokale partners

Bijeenkomst 3, Zorg – verdieping samen met lokale partners

Bijeenkomst 4, Gemeente aan het woord



Bijeenkomst 1 Bewustwording



Maatschappelijke uitdaging!

- | | | | |
|-----------------------------|------|---|-----|
| 1. Dubbele Vergrijzing | 1975 | 10% | 65+ |
| | 2025 | 20% | 65+ |
| | 2040 | 25% | 65+ |
| 2. Tekort aan zorgpersoneel | 2025 | ruim 60.000 medewerkers tekort | |
| | 2030 | gaat bijna 30% medewerkers ouderenzorg met pensioen | |
| 3. Tekort aan woningen | 2040 | 400.000 extra seniorenwoningen nodig | |

Kijk(je) in uw toekomst



**Hoe wordt u graag ouder?
Wat is belangrijk voor u?**

- Gezond blijven
- Passend wonen
- Sociale contacten
- Gevoel van veiligheid
- Zorg op maat

Wat is senior geschikt wonen



- | | |
|---|--|
| 1. Woning | Meest passend of passend te maken |
| 2. Woonomgeving | Voorzieningen, veilig, vervoer,
openbare ruimte |
| 3. Sociaal netwerk/
Sociale woonomgeving | Zinvolle dag, mensen waar je op kunt
terugvallen of wat voor kunt betekenen |

Bijeenkomst 2 Wonen



- **Wat is de situatie in gemeente 's-Hertogenbosch?**
- **Wat zelf te doen om langer in uw huidige woning te blijven wonen?**
- **Wat kan nog meer met uw woning: mantelzorgwoning, woningsplitsing, etc.?**
- **Wat zijn de mogelijkheden m.b.t. huren en kopen?**
- **Wat vinden professionals en wat is het advies?**

Bijeenkomst 2 Wonen



1. Blijven wonen in huidige woning

Levensloopbestendig maken:

Slimme technologie:

Overige mogelijkheden:

woonscan

www.t-huiz.nl

woning delen, woning splitsen,
(pre) mantelzorg woning

2. Verhuizen

Presentatie Woningcorporatie:

Presentatie Wonen op oudere leeftijd:

Presentatie Financiële mogelijkheden:

Brabant Wonen

Viermakelaars

Rabobank

Bijeenkomst 2 Wonen



Enquête: 70% Koopwoning - 26% Huurwoning

Aantrekkelijk woning/ woonsituatie:

Woning, tuin, sociale contacten, voorzieningen, bereikbaarheid

Interesse betreft huidige woning:

Levensloopbestendig maken, mogelijkheid mantelzorgwoning

59% wil niet verhuizen of woont al levensloopbestendig

34% wil op termijn verhuizen: woning te groot, tuin, niet gelijkvloers

Wensen: Zelfde buurt (gemeente), gelijkvloers, voorzieningen in de buurt

Vragen en suggesties m.b.t. wonen



- **Groot tekort aan levensloopbestendige huisvesting: woningen/appartementen, Knarrenhofjes en woongroepen**
- **Meer huisvesting voor senioren bevordert doorstroom voor jongeren/gezinnen**
- **Maak mantel (zorg) woningen makkelijker en sneller te realiseren**
- **Woningsplitsing en levensloopbestendig maken van woningen toestaan bijv. slaap-en badkamer beneden aanbouwen, garage ombouwen**
- **Verruim regelgeving en maak nieuwe initiatieven mogelijk**

Vragen en suggesties m.b.t. woonomgeving



- **Zorg voor een laagdrempelig inloop/buurthuis in iedere wijk, voor ontmoeting, hulp enz.**
- **Een veilige woonomgeving vindt iedereen belangrijk!!!**
- **Waar zijn alle voorzieningen gebleven: brievenbus, prullenbakken, pinnen**
- **Veilige oversteekplaatsen, pas drempels en stoepen aan**
- **Zorg voor rollator- en scootmobiel-vriendelijke paden en straten**
- **Vervoer en mobiliteit**

Bijeenkomst 3 Zorg en Welzijn



- Wat zijn de veranderingen in de zorg?
- Hoe kunnen we ons voorbereiden op de veranderingen in de zorg?
- Wat kunnen we zelf doen om langer vitaal te blijven?
- Hoe belangrijk is een sociaal netwerk?
- Wat betekent 'zorg voor elkaar'?
- Hoe kijken professionals aan tegen de zorg en wat is het advies?

Praat vandaag over morgen



Waarom het slim is om op tijd na te denken
over wonen, zorg en welzijn

Zelf, thuis en digitaal als het kan



Formele zorg kan niet zonder informele zorg



Sociaal netwerk cruciaal



Sociaal netwerk



DAGELIJKSE DINGEN

HUISHOUDEN/TUIN

De buurvrouw komt soms stofzuigen. Je kleinzoon maait af en toe het gras.



Wie kan jou helpen met het huishouden?

Wat zou jij voor een ander willen doen?

VERVOER

Een broer of zus gaat ook naar die verjaardag en pikt je even op. Het ritje naar de dokter wordt gedaan door een neef.



Wie regel jij voor vervoer?

FINANCIËN

Een goede vriend of familielid helpt je met het regelen van bankzaken.



Wie vertrouwt jij met jouw geldzaken?

Wat zou jij voor een ander willen doen?

BOODSCHAPPEN/KOKEN

Een oud collega neemt af en toe wat boodschappen mee. Een kennis maakt een lekkere maaltijd voor je klaar.



Wie kan jou hierbij ondersteunen?

VERSTERK JOUW NETWERK

Vul per onderdeel de naam in van degene(n) die achter jou staan. En vul in hoe jij achter anderen kunt staan.

SOCIAAL LEVEN

GEZELLIGHEID

Bij een oude schoolvriend op de koffie, da's altijd gezellig. Even bij de burens een praatje maken.



Met wie maak jij het graag gezellig?

GOED GESPREK

GESPREKSPARTNER

Goed kunnen praten met bijvoorbeeld een vriend over belangrijke of emotionele onderwerpen.



Bij wie kun jij voor een goed gesprek terecht?

Wat zou jij voor een ander willen doen?

ZORG

licijnen voor je klaar. gdruppels.



lische zorg?

Regie over het leven

Het geeft rust te weten waar terecht te kunnen met vragen en/of dat dingen geregeld zijn ook als er beperkingen zijn

Wat zou jij voor een ander willen doen?

Wat zou jij voor een ander willen doen?

Wat zou jij voor een ander willen doen?

Wat zou jij voor een ander willen doen?

Vragen en suggesties m.b.t. zorg



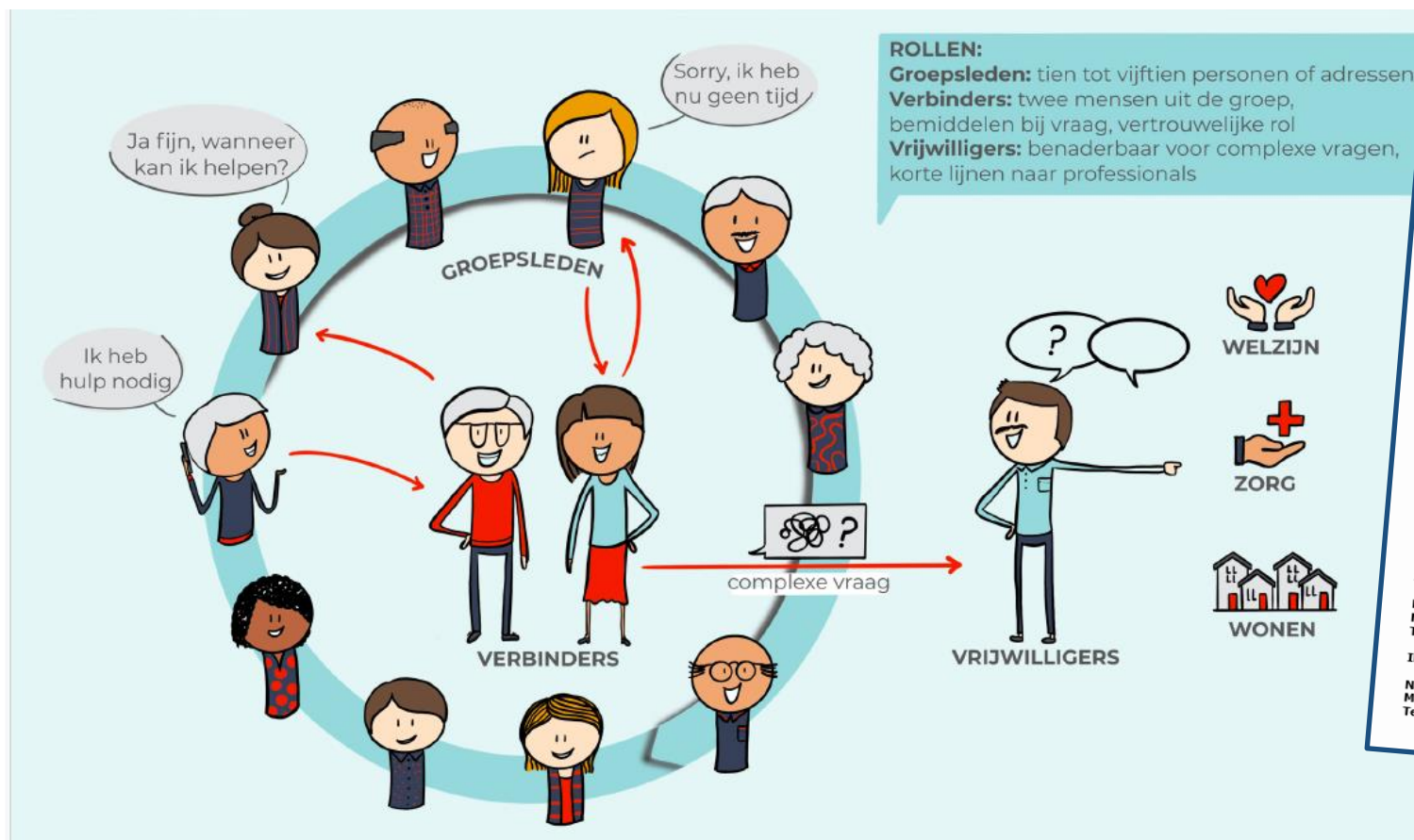
- **Stevige inzet op bewustwording van zelfverantwoordelijkheid en samenredzaamheid is nodig**
- **Veel onbekendheid over mogelijke hulpverlening en diensten, complexe regels**
- **Mensen willen omzien naar elkaar, elkaar ontmoeten: veel vraag naar gemeenschappelijk wonen, zoals knarrenhofjes – samenredzaamheid**
- **WMO: wat kan deze wèl bieden, wachttijd (te) lang**

Oproep aan gemeente en professionals



- **Er is een grote groep senioren, met veel ervaringen en tijd:
maak daar gebruik van**
- **Wees creatief en flexibel**
- **Denk niet in controle en regels maar in mogelijkheden en resultaten**
- **Stuur mensen niet van het kastje naar de muur, het is een doolhof**
- **Vraag waar mensen echt mee geholpen zijn om verder te kunnen**
- **We zijn samen aan zet, inwoners en professionals**

Sociale netwerken, nabuurschap, omzien



Interesse

Ik heb interesse in een informatiebijeenkomst betreft zorgcirkels

Naam
Mail
Tel.

Ik heb interesse in een informatiebijeenkomst betreft zorgcirkels

Naam
Mail
Tel.

Ik heb interesse in een informatiebijeenkomst betreft zorgcirkels

Naam
Mail
Tel.

Ik heb interesse in een informatiebijeenkomst betreft zorgcirkels

Naam
Mail
Tel.

Ik heb interesse in een informatiebijeenkomst betreft zorgcirkels

Naam
Mail
Tel.

Zorg dat ouder worden je niet overkomt

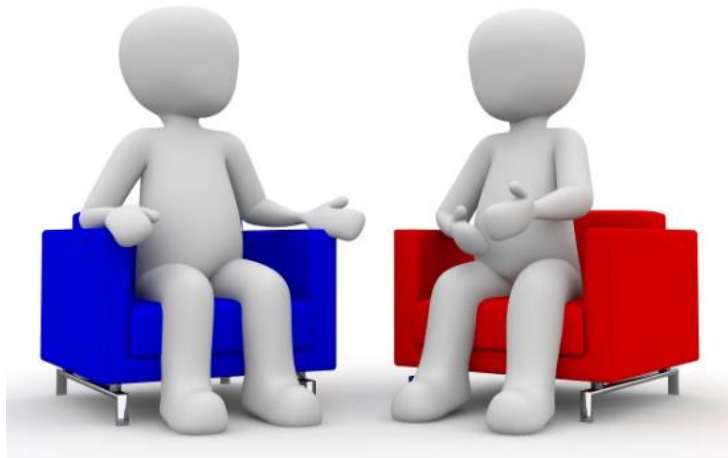


- Blijf actief en investeer in uw sociaal netwerk, maak nieuwe 'vrienden', het SOCIAAL PENSIOEN
- Verdiep u tijdig in alle mogelijkheden en laat financiën niet enige graadmeter zijn m.b.t. senior geschikt wonen
- Maak gebruik van aanbod en vraag advies en ondersteuning; er is veel beschikbaar
- Zorg dat u bent voorbereid dat geeft rust

Vitaliteit



Bedankt voor uw komst en..



*Stop niet met praten over morgen,
het is uw toekomst!*